

Onderwerp:	Criteria 'redelijkerwijs aangewezen op' een prothese worden bepaald door individuele omstandigheden
Samenvatting:	Deze adviesaanvraag gaat over een zwem-/badprothese. Het advies behandelt de indicatievoorwaarden voor verstrekking van een zwem-/badprothese naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB van 19 september 2007. De CRvB heeft bepaald dat bij beoordeling van de adequaatheid van de prothese, activiteiten als vrijwilligerswerk, sport en hobby's moeten worden betrokken. Naast deze activiteiten gelden ook nog steeds de overige indicatiecriteria voor verstrekking van hulpmiddelen. Het betreft hier de vraag of een verzekerde is aangewezen op de verstrekking (zorgbehoefte) en of de verstrekking niet onnodig duur is (doelmatigheid). De verzekerde moet kortom, naar inhoud en omvang redelijkerwijs zijn aangewezen op de verstrekking. Hierbij geven de individuele omstandigheden van de situatie de doorslag.
Soort uitspraak:	AaZ = adviesaanvraag Zvw
Datum:	25 februari 2008
Uitgebracht aan:	zorgverzekeraar

Onderstaand de volledige uitspraak.

De adviesaanvraag

Onder het regime van de Ziekenfondswet (oud) was het mogelijk om een tweede prothese te verstrekken indien hier een specifieke *medische* noodzaak voor bestond. Bij een beëngamputeerde was hiervan bijvoorbeeld sprake bij een medische indicatie voor therapeutisch zwemmen. Het verbeteren van levensomstandigheden en/of een sociaal meer volwaardig functioneren vormde echter geen noodzaak tot een tweede verstrekking.

U heeft in het verleden geoordeeld dat uw verzekerde, bekend met een status na onderbeenamputatie, geen aanspraak kon maken op verstrekking van een tweede prothese. U was van mening dat voor verzekerde geen medische indicatie tot zwemmen gold en de prothese die verzekerde al in gebruik had, was spatwaterdicht en kon met plastic afgedekt achtergelaten worden bij gebruik van douche of bad. Bovendien oordeelde u dat verstrekking van een zwem-/badprothese naast de beenprothese onnodig kostbaar was. Uw verzekerde heeft beroep tegen deze afwijzende beslissing aangetekend bij de rechtbank en is uiteindelijk in hoger beroep gegaan bij de Centrale Raad van Beroep (hierna: de CRvB).

Volgens de uitspraak van de CRvB¹ moeten bij de beantwoording van de vraag of een verzekerde medisch gezien is aangewezen op een verstrekking, activiteiten als vrijwilligerswerk, sport en hobby's worden betrokken. Op deze overweging wordt onder het kopje 'juridische beoordeling' meer uitgebreid ingegaan.

¹ Uitspraak d.d. 19 september 2007, CRvB 06/1478 ZFW R011 93

U wilt advies omtrent de vraag hoe bij toekomstige gevallen de overwegingen van de Centrale Raad van Beroep moeten worden opgevat in het licht van de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving.

Wet- en regelgeving

Met betrekking tot deze adviesaanvraag zijn de volgende bepalingen van belang.

Artikel 10, onder d van de Zorgverzekeringswet. Hierin is omschreven dat het krachtens de zorgverzekering te verzekeren risico de behoefte aan hulpmiddelenzorg inhoudt.

Artikel 11, derde lid van de Zorgverzekeringswet bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur de inhoud en omvang van de te verzekeren risico's nader kan worden geregeld. Deze algemene maatregel van bestuur vindt zijn uitwerking in het Besluit zorgverzekering.

Artikel 14, eerste lid van de Zorgverzekeringswet bepaalt dat de vraag of een verzekerde behoefte heeft aan een bepaalde vorm van zorg slechts wordt beantwoord op basis van zorginhoudelijke criteria.

Artikel 2.1, derde lid van het Besluit zorgverzekering bepaalt dat een verzekerde slechts recht heeft op een zorgvorm voor zover hij hierop naar inhoud en omvang redelijkerwijs is aangewezen.

Artikel 2.9 van het Besluit zorgverzekering vermeldt dat de hulpmiddelenzorg de bij ministeriële regeling aangewezen, functionerende hulpmiddelen en verbandmiddelen omvat. Deze algemene maatregel van bestuur vindt zijn uitwerking in de Regeling zorgverzekering.

Artikel 2.6, eerste lid, onder a jo. artikel 2.8 van de Regeling zorgverzekering vermeldt prothesen voor schouder, arm, hand, been of voet als door de minister aangewezen hulpmiddelen.

De nota van toelichting bij artikel 2.6 van de Regeling zorgverzekering omschrijft dat artikel 2, eerste lid, aanhef van de Regeling hulpmiddelen 1996 (oud) nog expliciet regelde dat 'te allen tijde aanspraak moet bestaan op een adequaat hulpmiddel'. Dit is niet overgenomen in de Regeling zorgverzekering, echter volgens eerdergenoemde nota van toelichting, spreekt het voor zich dat het recht op een hulpmiddel een goed functionerend en bij de beperking van verzekerde passend (dus adequaat) hulpmiddel moet betreffen.

Medische beoordeling

Voor een medische beoordeling van uw adviesaanvraag heeft de medisch adviseur van het College kennisgenomen van de stukken. De medisch adviseur deelt het volgende mee.

De vraag die beantwoord moet worden is welke aspecten in het kader van de uitspraak van de CRvB betrokken kunnen worden bij de afweging of een verzekerde naar inhoud en omvang is aangewezen op een zwem-/badprothese.

Criteria voor adequaatheid van de verstrekking

De Centrale Raad van Beroep heeft beslist dat bij de beoordeling van de vraag of een verzekerde medisch gezien is aangewezen op een verstrekking, activiteiten als vrijwilligerswerk, sport en hobby's moeten worden betrokken. Hieronder kan bijvoorbeeld vallen zwemmen, al dan niet via het strand in de zee, tijdens vakanties. Bij sporten is het tevens normaal dat voor en/of na de sportactiviteiten gedoucht wordt.

Badprothese en zwemprothese²³

Een badprothese kan gebruikt worden om zonder krukken en douchekruk te douchen. Het valgevaar kan hiermee worden verminderd.

---

² Bronnen:

. *Amputatie en prothesiologie van de onderste extremiteit*. Redactie: J.H.B. Geertzen, J.S.Rietman. Lemma, 2002. Utrecht.

. www.polydynamics.de

RRDS Clinical Guide. *Physical Fitness: A Guide for Individuals with Lower Limb Loss*.

. www.rehab.research.va.gov/mono/lowerlimb/contents

. www.waramps.ca

. www.amputee-coalition.org: *A Guide to "recreational" Prostheses, First Step, volume 2, 2001*.

. www.limblossinformationcentre.com

³ Een zwem-/badprothese wordt in de literatuur soms ook weergegeven als een bad-/zwemprothese. Dit doet aan de beoordeling niets af.

De zwemprothese is een speciale voorziening. Er bestaan verschillende uitvoeringen, al naargelang de behoeften/wensen van de geamputeerde. Dit geldt voor onderbeen- en bovenbeenprothesen.

De eenvoudigste uitvoering (standaard) is een lichtgewicht, holle ('exoskeletal') constructie met een waterbestendige, niet-articulerende voet. Boven en onder zijn drainage-openingen aangebracht om water binnen te laten ter vermindering van het drijfvermogen tijdens het zwemmen en te laten uitstromen als men uit het water komt.

Een voorbeeld van een meer geavanceerde benadering is een verstelbaar enkelscharnier (ActivAnkle, Rampro) waardoor de waterbestendige conventionele voet naar keuze ook in plantair-flexie vastgezet kan worden. Hierdoor neemt het voortstuwingsvermogen tijdens het zwemmen toe.

Het voordeel van een prothese bij zwemmen is dat de stabiliteit van het lichaam in het water kan worden verbeterd en de voortstuwing efficiënter is. Door de meer gelijkmatige gewichtsverdeling is er een betere balans, de gebruiker heeft niet het gevoel dat hij naar de zijde van het gezonde been getrokken wordt. Bovendien kan een keerpunt beter worden genomen. Met een zwemprothese kan de gebruiker het water op een andere plaats uitgaan dan waar hij er is ingegaan. Men kan zeker genieten van zwemmen zonder een zwemprothese, maar deze specifieke prothese heeft wel enkele voordelen. Overigens maken de meeste zwemmers geen gebruik van een zwemprothese. Navraag bij revalidatieartsen en orthopedisch instrumentmakers bevestigde dit.

De meeste problemen voor een beengeamputeerde bestaan bij het ingaan en uitgaan van doucheruimte, zwembad en zee. Nattigheid, gladheid respectievelijk stenen en schelpen kunnen een val en eventueel een verwonding veroorzaken. Hinken is niet veilig. Wanneer niet van een bad-/zwemprothese gebruik wordt gemaakt, kan van douchekruk, krukken (met goede antislipdoppen) voor het lopen tot aan/in de doucheruimte gebruik worden gemaakt. Zonder zwemprothese kan men in het zwembad komen via een ingebouwde trap, een speciale zwemlift, of door in het water te springen of te duiken. Zonder zwemprothese kan door te letten op de belijning in het zwembad of merkpunten in open water rechtuit gezwommen worden.

Alternatieven

Een zwem-/badprothese is niet de enige manier om te verhinderen dat een beengeamputeerde moet hinkelen of kruipen tijdens, voor en/of na het zwemmen of douchen. Zo is het mogelijk de reguliere prothese tot aan de douchegelegenheid aan te houden, uit te doen en met een stuk plastic of beschermhoes af te dekken. Thuis kan van een douche-zitje gebruik worden gemaakt. Zo nodig kan in de doucheruimte een handgreep aangebracht worden en is verplaatsing ook met krukken (antislipdoppen) mogelijk.

Als er op andere locaties geen voorzieningen aanwezig zijn, bestaat er altijd nog de mogelijkheid een opvouwbaar douchekrukje en/of krukken mee te nemen. In het zwembad kan van een zwembadrolstoel gebruik gemaakt worden.

Wandelen aan het strand of recreatie in de buurt van water is met een normale prothese meestal niet geschikt. Op het strand en in zee zijn er voordelen van een bad-/zwemprothese. Tevens bestaat de mogelijkheid de eigen prothese waterbestendig te maken met behulp van Dry Pro. Beschermhoezen zijn minder geschikt om mee te zwemmen. Hieronder worden enkele mogelijke alternatieven genoemd.

Douchekruk⁴

Met een douchekruk (en douchestoel) kan zittend gedoucht worden. Er zijn vele merken en soorten douchekrukken, bijvoorbeeld:

- . Alizé douchekrukje (gewicht: 4,5 kg; maximale belasting: 120 kg)
- . Aquatec douchekruk, ronde zit (gewicht: 2,5 kg, past in iedere douche, draaibaar zitvlak op aan te brengen)
- . Badoflex douchekruk, hoogteverstelbaar (gewicht: 2,9 kg)
- . Etac douchestoel, opvouwbaar, opklapbaar
- . Linido douchetabouret/douchekruk (maximale belasting: 150 kg)
- . Dusch-und Badehocker (opvouwbaar, € 49,95)⁵
- . Opvouwbare douchekruk, lichtgewicht. (in hoogte verstelbaar: 37-41 cm, € 47,50)⁶

Beschermhoezen⁷

Voor gips, verband en prothesen bestaan waterdichte beschermhoezen. Het merk Limbo heeft een neopreen elastische afsluiting. Het merk Aqua Shield geeft behalve douchen en baden ook 'zelfs zwemmen' aan.

Dry Pro Stay Dry Pro Pump⁸

Dit hulpmiddel is gemaakt van dikke, chirurgische latex. Het is duurzaam en voorzien van een niet-slippende zool. Hiermee kan op het strand worden gelopen en in zee worden gezwommen.

Conclusie

Voor een beengeamputeerde kan een zwem-/badprothese voordelen bieden ten opzichte van zwemmen en douchen zonder het dragen van deze prothese. Zo is het bijvoorbeeld makkelijker om met deze prothese een doucheruimte, het zwembad en de zee in en uit te gaan. Echter, dit is ook mogelijk met de hierboven beschreven hulpmiddelen.

Juridische beoordeling

Gelet op de toepasselijke wet- en regelgeving, de uitspraak van de CRvB d.d. 19 september 2007 en het advies van de medisch adviseur, is het College van mening dat de vraag of een verzekerde is aangewezen op een zwem-/badprothese, afhankelijk is van de individuele omstandigheden van het individu.

Uitspraak Centrale Raad van Beroep

Volgens de CRvB moet bij de beantwoording van de vraag of de aanspraak op een verstrekking tot gelding kan worden gebracht, worden gezien of:

1. de verzekerde hierop medisch gezien, naar objectieve maatstaven, is aangewezen (*zorgbehoefte*);
2. de verstrekking geschikt is om beperkingen of belemmeringen van de verzekerde, gelet op zijn zorgbehoefte, in aanvaardbare mate te compenseren (*adequaatheid*) en,
3. de verstrekking niet onnodig duur is (*doelmatigheid*).

Met betrekking tot het tweede criterium is de CRvB van oordeel dat, indien het gaat om de verstrekking van een hulpmiddel, de aard, kwaliteit en constructie van het middel richtinggevend is, alsmede de concrete feiten en omstandigheden waarin de verzekerde op het middel is aangewezen. Bovendien acht de CRvB geen wettelijke grondslag aanwezig om daarbij activiteiten als vrijwilligerswerk, niet-medisch gerelateerde sport, hobby's en dergelijke buiten beschouwing te laten.

---

⁴ www.handy-wijzer.nl

⁵ www.bader.nl

⁶ www.zelfstandigthuis.nl

⁷ www.handywijzer.nl/www.medzorg.nl

⁸ www.waterproofprosthesis.com

Ziekenfondswet-jurisprudentie onder de Zorgverzekeringswet

U wilt advies omtrent de vraag hoe de uitspraak van de CRvB moet worden geïnterpreteerd in het kader van de Zorgverzekeringswet. Bij de invoering van de Zorgverzekeringswet heeft de wetgever bedoeld de zorgaanspraken gelijk te laten aan de aanspraken zoals die golden onder de Ziekenfondswet (oud). De jurisprudentie, zoals gewezen onder de Ziekenfondswet (oud) kan daarom van invloed zijn op verstrekkingen op grond van de Zorgverzekeringswet.

Het eerste criterium zoals gesteld door de CRvB om te bepalen of een verzekerde zijn aanspraak op een verstrekking tot gelding kan brengen (*zorgbehoefte*) komt tot uiting in artikel 14, eerste lid van de Zorgverzekeringswet (een zorgvorm wordt slechts verstrekt op basis van zorginhoudelijke criteria).

Het derde genoemde criterium (*doelmatigheid*) komt tot uiting in artikel 2.1, derde lid van het Besluit zorgverzekering (verzekerde moet naar inhoud en omvang redelijkerwijs op het gevraagde zijn aangewezen). Hierbij kan naar het oordeel van het College rekening worden gehouden met de mate waarin gebruik wordt gemaakt van het hulpmiddel in relatie tot de kosten die daarmee gepaard gaan.

In casu gaat het om het tweede criterium van de CRvB (*adequaatheid*). Dit wordt verwoord in de nota van toelichting bij artikel 2.6 van de Regeling zorgverzekering. Bij dit criterium heeft de CRvB overwogen dat een hulpmiddel geschikt moet zijn om de beperkingen/belemmeringen van verzekerde in aanvaardbare mate te compenseren en dat hierbij activiteiten als vrijwilligerswerk, niet-medisch gerelateerde sport, hobby's en dergelijke moeten worden betrokken.

Beoordeling alle criteria

Ondanks dat de CRvB heeft overwogen dat activiteiten als vrijwilligerswerk, niet-medisch gerelateerde sport, hobby's en dergelijke moeten worden betrokken bij de vraag of een hulpmiddel geschikt is om de beperkingen/belemmeringen van een verzekerde adequaat te compenseren, dienen ook het eerste en derde criterium bij de individuele afweging te worden betrokken. Daarom moet bij de aanvraag van elke verzekerde de vraag worden beantwoord of een zwem-/badprothese voor hem/haar, gezien zijn/haar zorgbehoefte een adequate en niet onnodig dure voorziening is. De verzekerde moet, kortom, naar inhoud en omvang redelijkerwijs zijn aangewezen op een zwem-/badprothese. Hierbij geven de individuele omstandigheden van het individu de doorslag.

Advies van het College

Het College adviseert u bovenvermeld advies te betrekken in uw eventuele beslissing naar uw verzekerde(n).